

**Національна академія управління
Міжнародна академія інформатики**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ІНФОРМАТИКИ В УПРАВЛІННІ,
ЕКОНОМІЦІ ТА ОСВІТІ**

[матеріали XIII міжнародного наукового семінару,
Київ – оз. Світазь, 30 червня – 4 липня 2014 року]

Київ – 2014

УДК 004:338.24:37

ББК 32.97.65.Я73

С – 91

Наукове видання рекомендовано вченою радою Національної академії управління (Протокол № 6 від 3.10.2014 р.).

Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці та освіті : [матеріали XIII міжнародного наукового семінару, Київ – оз. Світязь, 30 червня – 4 липня 2014 року] / за наук. ред.

С 91

д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка. – К.: Національна академія управління, 2014. – 264 с.

ISBN 978–966–8406–88–1

В матеріалах XIII міжнародного наукового семінару викладено тези учасників семінару по таких напрямках економічних наук: інформаційні технології, системи управління та методи прийняття рішень в економіці та управлінні; інформаційна підтримка соціально-економічних процесів в національному господарстві, регіонах та на підприємствах; інформаційне забезпечення сталого розвитку та безпеки в соціальній сфері, АПК, екології та освіті.

Розраховано на науковців, викладачів, державних службовців, аспірантів, докторантів, студентів економічних спеціальностей, фахівців національного господарства.

УДК 004:338.24:37

ББК 32.97.65.Я73

С 91

© Колектив авторів, 2014

© Національна академія управління, 2014

ISBN 978–966–8406–88–1

Зміст

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Іванова В.В. Інформаційні технології в економіці	6
Скворцов І.Б., Анісімова М.В., Завербна М.С. Проблеми використання чинника часу в економічних дослідженнях	8
Чаплига В.М., Чаплига В.В., Абашина Н.М. Система експертно-аналітичної підтримки рішень для Національного банку України	13
Цмоць І.Г., Медиковський М.О., Скорохода О.В. Технологія нейромережевої спектральної фільтрації економічних даних	18
Мойсеєнко І.П. Інформаційні технології у розвитку територіального управління	22
Машишев О.В. Задачі ситуаційного управління	27
Солоха Д.В., Белякова О.В., Жуков С.А. Інноваційний потенціал підприємства: позиціонування, забезпечення та розвиток в сучасних умовах економічної глобалізації та євроінтеграції	33
Крак Ю.В., Ермагамбетова Г.Н., Тернов А.С. Информационная технология для изучения жестовых языков	38

СЕКЦІЯ 1: ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ ТА УПРАВЛІННІ

Алішов Н.І.-огли, Швачич Г.Г., Ткач М.О. Дослідження ефективності багатопроекторної обчислювальної системи зі змінною областю обчислень	42
Іващенко В.П., Швачич Г.Г., Щербина П.О. Деякі аспекти уповільнення обчислень в багатопроекторних обчислювальних системах	47
Блудова Т.В., Кудик А.Б. Математичне моделювання інвестиційної стратегії на молокопереробному підприємстві	52
Марченко В.А. Особливості побудови захищених систем обміну мультимедійною інформацією	56
Римар О.А., Саченко А.О., Домбровський З.І. Системне управління якістю проекту в дорожній гадузі	58
Теслюк В.М., Кісь Я.П., Теслюк Т.М. Розроблення підсистеми автоматичного розв'язку економічних задач дробово-лінійного програмування	61
Твердохліб І.П. Сервіс-орієнтована архітектура інформаційного web-ресурсу підтримки рішень у сфері прогнозування	65
Белз О.Г. Вплив мультиколінеарності змінних на прогностичні характеристики моделей	71
Рудь В.Д., Шиберко В.В., Повстяний О.Ю. Аналіз порошкових матеріалів за допомогою програмного комплексу ABAQUS	77
Рудь В.Д., Гудієва Н.М. Комп'ютерне моделювання водопровідних мереж	81

СЕКЦІЯ 2. ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ, РЕГІОНАХ ТА НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Мних О.Б., Брицький Р.М., Далик В.П. Системний підхід щодо зміцнення конкурентних позицій вітчизняного виробництва і його економічної безпеки	85
Чучка І.М., Джумурат Н.М. Конкурентоспроможність прикордонних регіонів України	88
Штулер І.Ю. Вплив інформатизації на інноваційну адаптивність підприємств	94
Манжос Т.В. Оптимальні маркетингові стратегії у прогнозуванні попиту на інноваційний продукт	98
Білак Г.Г. Інформаційне забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів України	101
Коваленко О.Є. Моделі організаційного забезпечення інформаційних технологій ситуаційних центрів	105
Лютак О.М., Савош Л.В., Баула О.В. Інформаційні технології в туристично-рекреаційній галузі	111
Теребух А.А., Брунець Б.Р. Засади формування туристичної інфраструктури	116
Костинець В.В. E-branding: нові технології просування кариатського регіону в мережі Інтернет	120
Білик О.І., Білик В.М. Роль інформаційних технологій у розвитку малого бізнесу в Україні	123
Демчишин М.Я., Крамченко Р.А. Динаміка банківського кредитування в Україні	128
Костинець Ю.В. Стан розвитку ринку посередницьких послуг як маркетингової системи	133
Блудова Т.В., Горохова О.М. Інформаційні підходи в методології розрахунків сукупних індексів структурних зрушень в розрізі шестисекторної моделі економіки України	138
Загорецька О.Я., Швед Л.Р. Економічне оцінювання і управління інвестиційною діяльністю підприємства	144
Саченко С.І., Лендюк Т.В., Ріппа С.П. Перспективи управління знаннями в бухгалтерії	147
Сагалакова Н.О. Ціна туристичного продукту: теоретичний аспект	151
Лісовська Л.С., Здоровега М.В., Гвоздь М.Я. Оцінювання корисності інновацій для учасників інноваційного ланцюга	156
Воробець С.Й., Мельник В.М., Гавриляк А.С. Процесні моделі в управлінні соціально-економічним розвитком територій	161
Рудь Н.Т., Марчук О.І. Обґрунтування можливості використання динамічної інформаційної системи «Базис» в інноваційних процесах	165
Чорій М.В. Вплив організаційно-економічного механізму інформаційного забезпечення на конкурентоспроможність автотранспортних підприємств	170
Польовська В.Т. Просування екотоварів у сфері е-маркетингу	174

СЕКЦІЯ 3. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ, АПК, ЕКОЛОГІЇ ТА ОСВІТИ

Рудь В.Д., Божко Т.Є., Гальчук Т.Н. Впровадження новітніх інформаційних технологій навчання в Луцькому національному технічному університеті	183
Далик В.П., Бойко В.С. Стан і перспектива розвитку державного регулювання інфляційних процесів як елемент стабілізаційної політики	187
Соломонов В.В. Особенности применения инструментария систем электронного документооборота при проведении и документировании совещаний по принятию решений	192
Гогра В.В. Законодавче забезпечення інноваційного розвитку АПК України	198
Кунанець Н.Е., Пасічник В.В., Кут В.І. Бенчмаркінг бібліотечних установ на основі методу розподілу ваг альтернатив	202
Гілета Ю.І., Мних О.Б. Інформаційне забезпечення розвитку фармацевтичної галузі	207
Лизанець А.Г., Мусаткіна В.П. Сучасний стан та проблеми управління молодіжною зайнятістю в Україні	210
Теслюк В.М., Денисюк П.Ю., Береговська Х.В. Використання технологій розумного будинку для поліпшення енергетичної ситуації в Україні	215
Жовтанецький М.І., Саварин М.І. Верифікація шлях технологічного розвитку України методами інтелектуального аналізу даних	219
Гальків Л.І., Гринькевич О.С. Інформаційне забезпечення задач маркетингового менеджменту у вищій освіті	224
Стегней М.І. Інформаційне забезпечення екологічного сталого розвитку сільських територій в умовах євроінтеграції	229
Чучка І.М., Фозекош М.Л. Роль екологічного співробітництва в карпатському регіоні	234
Гришко В.А., Ємельянов О.Ю., Лесик Л.І. Інформаційне забезпечення процесу оцінювання економічного потенціалу підприємства	239
Башуцька О.С. Структура бюджетної системи України та особливості міжбюджетної взаємодії	243
Воробець С.І., Кічор В.П., Гавриляк А.С. Динамічна модель розвитку тваринницької галузі регіону	246
Чучка І.М., Гегедош К.В. Вплив транспорту на розвиток економіки регіону	251
Кунанець Н.Е., Пасічник В.В., Кісь Я.П. Конкурентоспроможність бібліотек в умовах інформаційного суспільства	256
Кічор В.П., Воробець С.І., Мельник В.М. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону з використанням нейромережевих технологій	259

вих, маркетингових і логістичних – в їх сукупності і раціональній взаємодії. Це означає, що проблемні ситуації мають, по-перше, багаторівневу систему причин їх породження, по-друге, різні форми прояву на різних платформах – економічній, соціальній, організаційній інформаційній тощо; по-третє, різний вектор і силу впливу впливу на об'єкти (залежно від складності проблеми, компетенцій дослідника – швидкості розпізнавання певних симптомів «хвороби» в соціально-економічних системах чи в окремих бізнес-одинацях) тощо [2].

Ідентифікація і структуризація тих проблем вимагає високих професійних здібностей аналітиків, програмістів, дослідників, експертів їх стратегічного мислення, вміння будувати систему партнерських відносин по всій вертикалі економіки та управління соціально-економічними системами з домінуванням гнучких структур. Розбудова соціально-орієнтованої економіки повинна базуватися на якісно інших підходах до вирішення проблем асиметрії інформації і доступу до знань – зі сторони акціонерів, різних стейкхолдерів, громадських організацій та різних інституцій.

1. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення. Монографія. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
2. Мних О.Б. Фінансово-економічна безпека підприємства у стратегічному управлінні його ринковою вартістю на засадах маркетингу і логістики // Фінансова безпека соціально-економічного розвитку держави : сучасні проблеми та стратегічні орієнтири: Монографія. – Полтава: Полтавський університет економіки та торгівлі, Укооспілка, 2012. – С. 245–258.
3. Пасічник В. Система національної безпеки та її складові елементи // Ефективність державного управління: Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 27. – С. 69–77.
4. Україна-2012 у світових індексах // tvi.ua.
5. Хайлова Т.В. Формування державного механізму управління економічною безпекою підприємництва: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 «Механізми державного управління» / Донецький держ. ун-т управління. – Донецьк, 2004. – 20 с.

Доповідь надійшла до редакції 17.07.2014.

Чучка Іван Михайлович, к.е.н., доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами Мукачівського державного університету
Джумурат Н.М., студент Мукачівського державного університету

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Загострення конкурентної боротьби на рубежі ХХ–ХХІ століть обумовлено нерівномірністю економічного та соціального розвитку,

кий проявляється не тільки в окремих країнах, але й регіонах та галузях. Саме тому формування та реалізація ефективних конкурентних стратегій міжнародними компаніями та державами для забезпечення свого високого конкурентного статусу є пріоритетним завданням у міжнародній політиці практично всіх розвинених країн світу.

За останній період питання конкурентоспроможності стало ключовим для всіх суб'єктів економічних відносин. Необхідно зауважити, що в сучасних умовах глобалізації економічного та політичного життя стираються кордони, і окремі галузі виробництва чи навіть регіони постають як самостійні гравці на світовому ринку. Останнім часом дуже важливим у контексті державної регіональної політики, а особливо в Україні, є дослідження конкурентоспроможності регіонів. Адже структурні зміни як в розвинутих країнах, так і в державах з перехідною економікою, супроводжуються територіальною концентрацією економічної діяльності. Саме з цієї причини володіння певними характерними властивостями, які дають можливість розвиватись на інноваційній основі та перемагати у конкурентній боротьбі, є найбільш пріоритетним завданням учасників економічних відносин. Досвід високорозвинених країн, таких як США та країн ЄС, показує, що підвищення конкурентоспроможності країни можливо лише за рахунок максимального використання інноваційного потенціалу регіонів, враховуючи особливості кожного з них [1].

Конкурентоспроможність національної економіки значною мірою обумовлюється неоднорідністю економічного простору і взаємодією регіональних економік, при цьому проблема економічної конкурентоспроможності має суттєві особливості стосовно до різних регіонів країни.

Для України характерними є диспропорції у розвитку її регіонів, що характеризується відмінностями в спеціалізації, різним ступенем розвитку підприємництва, особливостями структури економіки, різною активністю інвестиційної та інноваційної діяльності, специфікою характеристик соціально-трудового потенціалу і, як результат, різним рівнем їх конкурентоспроможності. Оцінка та підвищення рівня конкурентоспроможності економіки регіонів України дозволить визначити основні стратегічні засади соціально-економічного розвитку,

збільшити ефективність економіки та підвищити конкурентний статус країни та її регіонів на міжнародних ринках [2].

Закарпаття – наймолодша область України, що розташована на крайньому її заході з територією 12,8 тис. кв. кілометрів, населенням в 1,2 млн осіб. Адміністративно-територіальний устрій складають 13 районів, 10 міст, 3 з яких – обласного підпорядкування. Всього в області 608 населених пунктів.

За своїм геополітичним розташуванням, природно-кліматичними особливостями Закарпаття має свою специфіку. Це єдина з областей України, яка межує з чотирма зарубіжними країнами – Угорщиною, Польщею, Румунією і Словаччиною. 70% території її складають гірські та передгірські зони, що зумовлює унікальність природного ландшафту. багатство і розмаїття ресурсного потенціалу краю.

Область є багатонаціональною. Основним і корінним населенням є українці (78,4%). Проживають також угорці, росіяни, румуни, словаки, роми, всього понад 30 національностей.

Нами проведено порівняльний аналіз конкурентоспроможності двох різних прикордонних регіонів України – Закарпатської та Харківської областей.

У 2012 р. ВРП (валовий регіональний продукт) в Закарпатській області склав 21404 тис. грн. У Харківській області 4-е місце і за кількістю населення з усіх 27 регіонів України (6%), і за вкладом у ВВП країни (5,9%). Валовий регіональний продукт Харківської області складає 2796 тис. грн на людину, або 98,2% від середнього показника по країні [6].

Харківська область залишається одним з найбільш успішних регіонів країни: другий рік поспіль вона зберігає 2-е місце в національному рейтингу (посідала 3-є в 2011 році). При цьому Харківська область зберегла позитивну динаміку бальних оцінок: приріст Індексу конкурентоспроможності області в 2013 р. склав 0,06 балів (приріст у 2012 р. був 0,14, а в 2011 р. – 0,01 бала). Поточна бальна оцінка області 4,25 відповідає 62–64-м місцям в Індексі глобальної конкурентоспроможності, які посідають відповідно Словенія, Угорщина і Росія.

У рейтингу Індексу національної конкурентоспроможності в 2013 р. Закарпатська область займає 20-у сходинку, опустившись на три позиції порівняно з попереднім роком. Значення Індексу в балах при цьому практично не змінилося – 3,96, що менше, ніж середнє значення по

27 регіонах і результат України в глобальному рейтингу. За підсумками оцінки 2013 р. значення Індексу конкурентоспроможності Закарпатської області (3,96 бала) відповідає рівню 89-го місця у світі (Молдова). З усіх країн СНД, що беруть участь у глобальному рейтингу бал Закарпатської області кращий лише, ніж у Киргизії. При цьому найкраща оцінка у регіону – за субіндексом базових вимог (рівень 83-го місця), які найбільш важливі для економіки на початковій стадії розвитку. За двома іншими субіндексами оцінки Закарпатської області відповідають рівню 100-го місця у світі. Примітно, що за субіндексом фактори розвитку та інновації результат області практично відповідає балу Росії, що трохи вище, ніж у Болгарії, і значно перевершує оцінку Грузії [3].

Показники Харківської області можна віднести до числа кращих за світовими мірками, зокрема ряд показників складової «інновації». Це здатність до інновацій (4,13 бала, відповідає позиції між 32-м (Ісландія) і 35-м (Азербайджан) місцями у світовому рейтингу), витрати компаній на НДДКР (3,26 бала; також рівень Азербайджану, з 56-м місцем) і співпраця університетів і бізнесу в НДДКР (3,95 бала, рівень між Іспанією (48-е місце) і Таїландом (51-е місце), якість науково-дослідних закладів (4,83 бала; аналог позиції Литви з 32-м місцем) і доступність наукових та інженерних кадрів (4,62 бала, відповідає позиціям Гонконгу (32-е) і Південної Кореї (33-е місце) [4].

У динаміці за минулий рік Харківська область змогла покращити свої позиції за рядом складових Індексу, включаючи рівень розвитку бізнесу (до 2-го місця) і рівень розвитку фінансового ринку (до 4-го місця), ефективність ринку праці (до 3-го місця) і ефективність ринку товарів (до 9-го місця), а також найбільш проблемну для регіону складову – інституції (до 20-го місця; в 2012 році було 25-е, найгірша позиція у регіону за складовими Індексу). При цьому, за двома складовими – «вища освіта та професійна підготовка» й «інновації в області» – змін у позиціях не відбулося, вона і так зберегла за ними перші місця в національному рейтингу. Разом з тим, у регіону погіршилися позиції за складовою «інфраструктура» (до 4-го місця), «технологічна готовність» (до 4-го), «розмір ринку» (до 5-го), а також «охорона здоров'я» та «початкова освіта» (до 15-го).

У бальних оцінках найбільший приріст був за складовими «інституції» та «ефективність ринку товарів» (обидві на 0,23 бала), «вища

освіта та профпідготовка» і «рівень розвитку фінансового ринку» (обидві на 0,18 бала), за обома складовими субіндексу «фактори розвитку» та «інноваційний потенціал – рівень розвитку бізнесу» (на 0,15 бала) та «інновації» (на 0,16 бала), а також за інфраструктурою (на 0,12 бала), хоча її позиції і знизилися на 1-е місце. Разом з тим, основне падіння в бальних оцінках відбулося у складовій «технологічна готовність» (мінус 0,1 бала); також знизилися бальні оцінки у складових «охорона здоров'я» та «початкова освіта», «ефективність ринку праці» (мінус 0,05 бала у обох) [4].

У національному рейтингу Закарпатська область входить до трійки лідерів за складовими «інституції», «охорона здоров'я» та «початкова освіта» (обидві 3-є місце).

Нарешті, безумовною конкурентною перевагою Харківської області є складова «вища освіта та професійна підготовка». Тут хороші значення отримані у таких показників, як «якість системи освіти» (4,55 бала, що відповідає 30-му місцю, як у Тайваню), «якість викладання математики і природничих наук» (4,50 бала, рівень Люксембургу, 44-е місце у світовому рейтингу), «доступ до Інтернету в навчальних закладах» (4,96 бала, як у Ірландії, 43-є місце) і «доступність дослідницьких та освітніх послуг» (5,51 бала, аналогічні до рівня Норвегії, з 13-м місцем у світовому рейтингу).

Однією з найсильніших складових Індексу конкурентоспроможності Закарпатської області залишається «охорона здоров'я» та «початкова освіта». Регіон посідає 3-є місце серед регіонів України, а його оцінка відповідає рівню 53-го місця у світі (Саудівська Аравія). Бал області вищий, ніж у всіх країн СНД, а також низки країн Східної Європи. Результат міг би бути ще кращим, якби не порівняно низькі оцінки за показниками захворюваності на туберкульоз та його негативного впливу наведення бізнесу в регіоні. Бажають кращого й оцінки за показником очікуваної тривалості життя: з результатом 70,95 року область займає 14-у сходинку в національному рейтингу, що можна порівняти з 94-м місцем у світі [5].

Практичне застосування сукупності теоретичних і методичних положень і прикладних рекомендацій побудови багатомірного критерію оцінки конкурентоспроможності та реалізація стратегії управління розвитком конкурентоспроможності економіки регіонів да-

можливість оцінювати рівень конкурентоспроможності регіонів з використанням єдиних підходів, здійснювати коротко- та середньострокове прогнозування, моніторинг та коригування чинників конкурентних переваг регіональних економічних систем.

Разом з тим партнери по транскордонному співробітництву розглядатимуть Україну не лише як сировинну базу, а як країну з високим інвестиційним, інноваційним та соціальним потенціалом.

Врахування конкурентних переваг прикордонних регіонів двох чи більше держав призводить до побудови спільної стратегії збалансованого розвитку транскордонного утворення при формуванні та реалізації регіональної політики. Інтеграційний потенціал створює додаткові можливості прискорення розвитку прикордонних територій держав шляхом об'єднання зусиль та мобілізації регіональних ресурсів для вирішення спільних та ідентичних проблем у транскордонному регіоні та сприяє підвищенню його конкурентоспроможності.

Розглянувши вдосконалення конкурентоспроможності прикордонних регіонів, стає зрозумілим, що це складний та систематичний процес. Прикордонний регіон має свої особливості, зокрема покращення його економічних показників знаходиться у прямій залежності від транскордонного співробітництва між регіонами нашої країни та регіонами сусідніх країн. Через це підвищення конкурентоспроможності прикордонного регіону є більш складним та багатограним процесом.

1. Ацимов А.М., Ємченко В.Н. Конкурентоспроможність національної економіки. – К.: НАН України. Інститут економіки, 2001. – 59 с.
2. Андерсен В. Регіональна конкуренція як фактор соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації // www.kennan.kiev.ua.
3. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2013 / Фонд «Ефективне управління». – К., 2014. – 234 с.
4. Інформація Закарпатської обласної державної адміністрації // www.kmu.gov.ua.
5. Методика розрахунку інтегральних індексів економічного розвитку / Держкомстат України // www.ukrstat.gov.ua.
6. Регіони України-2012: Статистичний збірник. – К.: Державний комітет статистики України, 2012. – Ч. II. – 807 с.

Доповідь надійшла до редакції 28.07.2014.

[матеріали XIII міжнародного наукового семінару,
Київ – оз. Світязь, 30 червня – 4 липня 2014 року]

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАТИКИ В УПРАВЛІННІ, ЕКОНОМІЦІ ТА ОСВІТІ

Підп. до друку 3.10.2014. Формат 60x80 1/16.
Папір офсет. №1. Офс. друк. Гарн. «Palatino Linotype».
Ум.друк.арк. 15,8. Обл.-вид. арк. 12,5. Наклад 130 прим.
Замовлення № 154.

Національна академія управління,
01011, м. Київ, вул П. Мирного, 26.
тел. 254-31-96, тел./факс 280-80-56.
www.nam.kiev.ua, eco@nam.kiev.ua

Віддруковано в типографії
ТОВ «Наш формат», 02105,
м. Київ, пр-т Миру, 7